BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3-3

Nr. Wilno, dn. 16 stycznia ~~1930 roku~~ 1931 r. 370.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

---ooOoo---

§

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"Lietuvos Aidas" o sprawach litewskich w Genewie.

"Lietuvos Aidas" Nr.8 z dn.12.I.1931 r. Art.p.t."W oczekiwaniu na sprawy litewskie w Genewie". Streszczenie:

Większość doniosłych litewskich sprawx w zakresie polityki zagranicznej będzie rozpatrywana na obecnej sesji Ligi Narodów w Genewie. W związku z tem sama nazwa Genewy jest w społeczeństwie litewskiem popularna. Ileż to już razy jeździli do Genewy litewscy delegaci, żywiąc różne nadzieje na pomyślne załatwienie dotyczących Litwy spraw. Ileż to razy społeczeństwo litewskie z największą niecierpliwością oczekiwało wiadomości z Genewy. Niestety, dotychczasowe doświadczenie wykazało, że Genewa w sprawie wileńskiej nie zdobyła się na pomyślną dla Litwy uchwałę. Zachodziła nawet niejednokrotnie obawa, że Liga Narodów może wydać wrogom Litwy pełnomocnictwa, które jeszcze bardziejby Litwę skrzywdziły. Jak się okazało więc, Litwa nie może oczekiwać od areopagu genewskiego niczego nadzwyczajnego. Sprawy litewskie w Genewie są rozpatrywane i rozstrzygane tak, jak je litewscy delegaci zdołają przedstawić i zależnie od tego, czy w danej chwili wiele waży Litwa w stosunkach międzynarodowych.

Sesja styczniowa niewątpliwie będzie miała większe dla Litwy znaczenie, gdyż na porządku dziennym sesji znajdują się aż trzy sprawy, a najważniejszą z nich jest sprawa wileńska, która się znalazła w komisji tranzytowej Ligi Narodów. Jak wiadomo, komisja ta opracowała już swój raport w sprawie stosunków komunikacyjnych pomiędzy Litwą a Polską.

Teza rządu litewskiego pozostaje wciąż ta sama. Nie posiadając stałych granic z Polską, Litwa nie może z nią zawrzeć normalnych stosunków komunikacyjnych. Z drugiej strony, poważne przestudjowanie sprawy wykazuje, że, pomimo anormalnych stosunków polsko-litewskich, Litwa wcale nie ~~wykracza przeciwko swym~~ wykracza przeciwko swym międzynarodowym zobowiązaniom w sprawie tranzytu. Żadne z państw, zainteresowanych w tym tranzycie, dotychczas nie czyniło żadnych demarche'ów w tym względzie pod adresem rządu litewskiego.

Raport komisji tranzytowej Ligi Narodów nie zadowolnił, jak wiadomo, ani Litwinów, ani Polaków. Zachodzi pytanie, co się stanie z tym raportem w ciągu bieżącej sesji. Wątpliwą jest rzeczą, ażeby miał być jednomyślnie uchwalony, a tembardziej przyjęty. Dopóki w stosunkach litewsko-polskich nie zajdą jakieś zmiany, dopóty najlepsze nawet chęci Ligi Narodów nic nie pomogą. Wychodzi więc na to, że od sesji bieżącej nie mogą ani Litwa, ani Polska, w sprawie wileńskiej ani sukcesów, ani też niepowodzeń. Nie nadszedł jeszcze czas jakiejkolwiek zmiany w tej sprawie.

Drugą sprawą litewską w Genewie jest sprawa kłajpedzka, wysunięta niespodziewanie podczas sesji wrześniowej. Utraciła ona, jak się zdaje, obecnie swą aktualność i o ile społeczeństwo litewskie we wrześniu okazywało z powodu tej sprawy pewne zdenerwowanie, o tyle obecnie zapatruje się na nią o wiele chłodniej, nie widząc żadnych trudności do jej zlikwidowania. Ogół życzy sobie jedynie, aby sprawę kłajpedzką załatwiono honorowo, bez odkładania na plan dalszy. Litwa bowiem żadnej korzyści nie ma z tego, że sprawę kłajpedzką wywleka się na forum międzynarodowe.

Trzecią sprawą litewską w Genewie jest kwestja bezpośrednich rokowań z Polską w sprawie incydentów na linji administracyjnej. Rokowania polsko-litewskie w tej sprawie były już podjęte w Berlinie. Delegacje obu krajów już się w tej sprawie wypowiedziały, przyczem postanowiono kontynuować rokowania w Genewie przed posiedzeniami Rady Ligi Narodów. Cała ta sprawa nosi charakter jedynie lokalny i w swej istocie nie jest tak doniosła, jak sprawa pierwsza.

Być może, w atmosferze Ligi Narodów uda się delegacjom obu krajów porozumieć się co do likwidacji incydentów, wynikających od czasu do czasu na linji administracyjnej. Pamiętać należy, że podczas konferencji w Królewcu zdołali się Litwini z Polakami porozumieć co do samej linji administracyjnej i przekraczania jej przez miejscową ludność.

Wychodzi więc na to, że mimo aż trzech spraw w Genewie, dyplomacja litewska nie stoi w obliczu trudności nieprzezwyciężonych. Społeczeństwo litewskie nie ma też żadnych podstaw do niepokoju. Społeczeństwo winno więcej ufać we własne siły narodowo-państwowe i pamiętać, że nikt nie może się kusić na niepodległość litewską, o ile tylko sami Litwini w takiej, czy inny , nieprzemyślany sposób nie dadzą do tego powodów.-

W y j a z d d e l e g a c j i l i t e w s k i e j d o G e n e w y . Dnia 13-go b.m. wyjechała do Genewy delegacja litewska na styczniową sesję Rady Ligi Narodów. Jak podaje komunikat oficjalny, delegacja musi uprzednio odbyć szereg narad i konferencyj, gdyż na porządku dziennym obecnej sesji są aż trzy sprawy, dotyczące Litwy. Najważniejszą jest kwestja tranzytu polskiego przez terytorjum Litwy. Specjalna techniczna komisja komunikacyjna jeszcze na poprzednią sesję przygotowała odpowiednie wnioski, lecz dla lepszego zaznajomienia członków Ligi z tą sprawą odłożono ją na sesję styczniową.

Znając wnioski komisji - głosi dalej komunikat - sprawę łatwo przewidzieć. Polska tranzyt prawdopodobnie uzyska, lecz nie znaczy to jeszcze, iż Litwa poszła na jakieś ustępstwa. Przecież nie będą nawiązane stosunki konsularne ani komunikacyjne między Polską a Litwą i do tego nie może zmusić nawet Liga Narodów. Orzeczenie komisyj technicznych Ligi Narodów, iż tranzyt przez Litwę przyniesie Litwie wielkie korzyści, jest błędne. Litwa nic na tem nie zyska, gdyż Polska nic przewozić nie będzie, mając swój port w Gdyni, a chodzi jej tylko o uzyskanie tego tranzytu ze względów politycznych, a nie ekonomicznych. W każdym razie Litwa poruszy wszelkie możliwości, aby do tranzytu eksportu polskiego przez koleje litewskie nie dopuścić i aby nie dać nawet pozoru, iż odchyla się ona od swego stanowiska politycznego względem Polski.-

W s p r a w i e z w r o t ó w w k ł a d ó w d o b a n k ó w r o s y j s k i c h . "Rytas" podaje, jakoby władze sowieckie wyraziły zgodę na zwrot wkładów, wniesionych przed wojną do banków rosyjskich przez obywateli Litwy, chcą jednak zwrócić je towarami. Rząd litewski na to się nie zgadza, wobec czego kwestja pozostaje otwartą i jest przedmiotem obrad w kołach finansowych.-

P r o t e s t r z ą d u k o w i e ń s k i e g o d o W a t y k a n u . Wobec wzięcia udziału w konferencji biskupów nuncjusza papieskiego msgr. Bartoloni'ego, rząd litewski wysłał notę protestu do Watykanu.-

N a j w y ż s z y o r d e r b e l g i j s k i d l a p r e z y d e n t a L i t w y . Dnia 12-go b.m. belgijski minister w Litwie baron Selys de Fanson w imieniu króla belgijskiego wręczył prezydentowi republiki A.Smetonie list królewski wraz z najwyższą odznaką Belgji - orderem Leopolda.-

K o n f e r e n c j a p r a w n i k ó w b a ł t y c k i c h . W Kownie rozpoczęły się obrady nad zwołaniem w Kownie konferencji prawników Litwy, Łotwy i Estonji.-

R e g u l o w a n i e s p r a w g r a n i c z n y c h z Ł o t w ą . Dnia 14-go b.m. rozpoczęły się rokowania litewsko-łotewskie w sprawie uregulowania różnych kwestyj granicznych. Została przedewszystkiem rozważona sprawa rzek granicznych oraz opracowane teksty konwencyj.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K o n f e r e n c j a b i s k u p ó w w K o w n i e . Konferencja biskupów, otwarta w dniu 13 b.m. w Kownie, nosi charakter konfidencjonalny. Prezydjum konferencji wysłało zaproszenie do delegata rządu, rząd jednak pozostawił zaproszenie bez odpowiedzi. Arcybiskup Skwireckis nie udzielił swego placet na rezolucje, powzięte przez zjazd duchowieństwa litewskiego, ponieważ noszą one charakter polityczny i rozpowszechnianie ich wywołałoby niepożądane skutki.-

D o k o ł a d e p o r t a c j i b. m i n i s t r a K a r w e l i s a . Były premjer Bistras, kilku redaktorów "Rytasa" oraz działaczy partji chrześcjańskiej demokracji zostali w dniu 13 b.m. zatrzymani i przesłuchani przez urzędników policji kryminalnej. Powodem ich wystąpienia było urządzenie wrogiej demonstracji antyrządowej na dworcu kolejowym w Kownie w chwili deportacji byłego ministra finansów Karwelisa do obozu koncentracyjnego w Worniach.-.-

K a r y n a d u c h o w i e ń s t w o i d z i a ł a c z y c h r z e ś c j a ń s k i e j d e m o k r a c j i . Za podburzanie społeczeństwa przeciwko istniejącemu porządkowi i rządowi ks. M.Krupawiczius został internowany na cały czas trwania stanu wojennego w parafji Godlewskiej. Zarządzeniem komendanta m.Kowna zostali wydaleni do obozu koncentracyjnego w Worniach na przeciąg pół roku studenci ateitininkowie S.Rumbinas , J. Meszkauskas i J.Sztapas. Komendant m.Taurog ukarał działacza partji chrześcjańsko-demokratycznej K.Sawickisa grzywną w wysokości 150 lt. z zamianą na 3 tygodnie więzienia za przemówienie wygłoszone na zjeździe ochotników w Taurogach. Wobec odmowy Sawickisa opłacenia grzywny, osadzono go w więzieniu.-

W y j a z d d z i a ł a c z y k ł a j p e d z k i c h d o T y l ż y . "Lietuvos Zinios" podaje ze źródeł wiarogodnych wiadomość z Kłajpedy, iż członkowie sejmiku kraju Kraus i Gubba oraz prezes Landwirtschaftspartei Konrad dnia 6-go b.m. udali się do Tylży w celu spotkania z niemieckim prezesem ministrów Brüningiem.-

U m o r z e n i e s p r a w y z a m a c h u n a V o l d e m a r a s a . Sędzia śledczy do spraw szczególnej wagi p.Nowickis w tych dniach formalnie umorzył sprawę zamachu na Voldemarasa z dnia 5 maja, 1929 r.-

W y n i k i k o n f e r e n c j i b i s k u p ó w w K o w n i e
Na konferencji biskupów postanowiono nadal prowadzić walkę z rządem. Projektowane jest wydanie nowej odezwy do ludności, określającej prawa i obowiązki Kościoła oraz rządu. Odezwa ma być odczytana w kościołach 8-go lutego. Narodowcy czynią starania, ażeby konflikt załatwić polubownie.-

D o k o ł a a r e s z t o w a n i a k s i ę ż y . Dyrektor policji kryminalnej oświadczył jednemu z dziennikarzy zagranicznych, iż liczba księży, pociągniętych do odpowiedzialności za prowadzenie agitacji antyrządowej, jest bardzo znaczna.-

W y j a z d l e a d e r ó w w i e l k o n i e m i e c k i c h d o G e n e w y . W związku ze sprawą kłajpedzką, wniesioną do Ligi Narodów, wielkoniemcy kłajpedzcy Gubba i Meyer, po zaopatrzeniu się w wizy niemieckie w Tylży, udali się na sesję Rady Ligi Narodów do Genewy.-

B7